

КУЌИТЕ НА РОДОТ ЛАЛОШОИ ОД ЛЕШОК, МАКЕДОНИЈА ВО ФОТОГРАИИТЕ НА МИТКО СПИРОСКИ *)

Поглавието со наслов: куќите на родот Лалоши во фотографиите на Митко Спироски *) го најавив на три страници во Мојата хартиена книга: Лешок од Македонија во фотографии, која ја отпечатив на хартија на 25 јуни 2020 година, види (стр. 204 до 206 - извор: ред. бр. 76).

Во ова поглавие го проширив текстот, а внесов и неколку нови и поквалитетни фотографии, кои ги давам во продолжение.

Би сакал да укажувам дека во книгата која ја припремам: Убавините на Лешок во фотографиите на фотографот Митко Спироски - Мој Фото албум (Пролет-лето - Есен - зима), внесувам многу фотографии од природните убавини на Лешок во сите четири годишни времиња, при што внесувам и многу фотографии од куќите во Лешок по маала. Во книгата имам напишано посебно поглавие за куќите на родот Лалоши, при што внесувам и фотографии на сите 24 куќи од овој род (извор: ред. бр. 7).

Сметам дека во оваа книга добро би било да го внесам овој поднаслов со многу повеќе податоци и фотографии за родовите односно за куќите на родовите во Лешок и со подетално запишување за нашиот свештенички род Лалоши, кој е староседелец и кој е доминантен во Лешок. Мислам дека топлиот дом куќата- седелото е основата за живеењето и егзистирањето на секое семејство, кое се разграничува и го сочинува родот. Така, покрај лицата на претците на родот Лалоши наназад пет векови, во мојата книга, се обидов да ги запишам локациите на куќите, потоа локациите на нивите, бавчи и ливади, како и локациите на црквите и гробовите на моите претци од нашиот Лалошов род од Лешок, за што напишав и посебни поглавија под бр. 6 и 7 во Мојата книга: Поповската фамилија и род Спироски- Лалоши... (стр. 61 - 87, стр. 88 - 96 и стр. 97- 118 - извор: ред. бр.1).

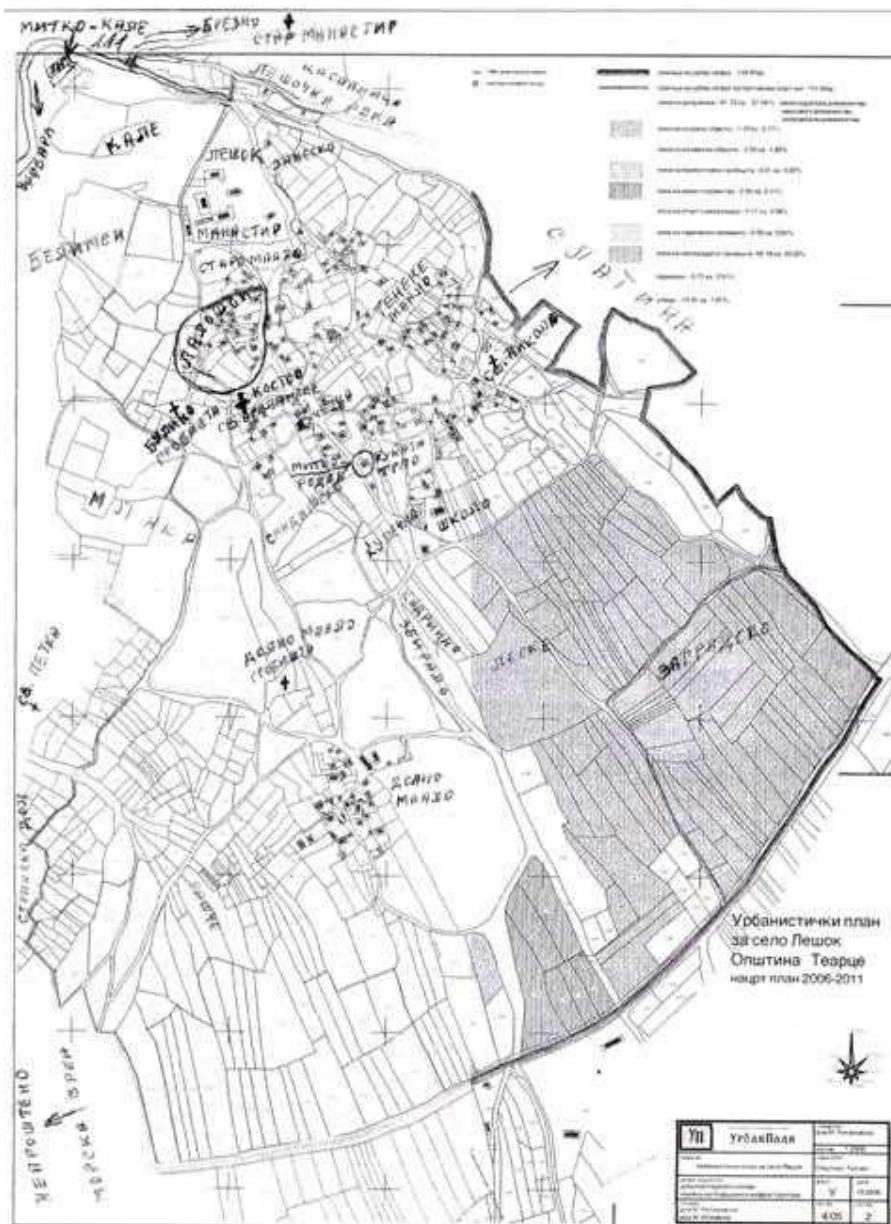
Од родот Лалоши, без да ги анализирам преку илјада лица од Родот Лалоши, кои се населени во Тетово, Ѓорче Петров, Скопје, Србија, Бугарија и секаде во светот, утврдив дека само во Лешок заклучно со 2019 година семејства од родот Лалоши живеат во 24 куќи, што укажува дека родот Лалоши е доминантен во Лешок. Имено, од другите родови во Лешок во Бакар маало, Тенеке маало и Долно маало има само неколку куќи од другите родови, за што имам запишано при крајот на ова поглавие.

Во селото Лешок локации на куќи има во Горно маало и во Долно Маало.

Во Горно маало Лешаните разликуваат Старо маало или Бакар маало и Тенеке маало. Во Старото маало односно Бакар маало се издвојуваат пет локации- топоними, кои имаат свое место и значење за животот на Лешани: Лешочкиот манастир, Бучејца, Костоо, Бања и гробиштата Булино.(за топонимите види: стр. 57 - 60 –извор: ред. бр.1).

Во Тенеке маало се издвојуваат две локации со своја улога и значење и тоа: Тумба и црквата и гробиштата Св. Никола. Интересно е дека на почетокот на 20 век, гробиштата од Костоо (Св. Харалампие) и Св. Никола се растурени и се префрлени во новите гробишта Булино, денес гробишта Св. Ѓорѓија, каде се погребуваат мртвите и од Старото маало и од Тенеке маало.

Најстарата локација на куќите, плевните и др. на родот Лалоши во Лешок била во Старо маало од левата страна од патот кога се оди кон север, над Костоо и под Лешочкиот Кале и Лешочкиот Манастир и под изворот на кисела вода кое Лешаните го викаме Бања.

(План-Скица, 2008, Лешок, Локацијата на родот Лалоши, во Старо маало-Бакар маало)
(Plane, 2008, Lesok, Location of the kin Lalošoi in Old quarter-Copper quarter)

На оваа, локација на која бил нашиот род Лалоши од северната страна се граничел со родот Карапанџој, Ѓуљакој, Скукој и Прљакој.

Од западната страна немало други куќи, туку, имало ливади, бавчи и шума со костени (Булино, Белимен, Лалоши Коштање и др.), на кои биле газди претците на Лалоши и наведените четири родови. Во основа истиот распоред е задржан и до денес, со мали поместувања.

Куќите на Лалошои преку патот кон исток се граничеле со Кујој, Цинцирој, Ќапункој, Сољој, Такарој, а на југ под Костоо се граничеле со Гольакој, Кокој, Јанини, Аљаљој, Џокелој, Гаџој, Тошоќеј, Сандарој, Мазаракој.

Моите истражувања ме наведуваат дека куќите на Лалошои и на четирите родови од север со кои се граничеле Карапанџој, Гуљакој, Скукој и Прљакој, претставувало едно маало и тоа било Старо Маало. Целиот Лалошов род бил ограден со високи камени зидови и со високи дрвени врати-капии од дрво од костен -коштањ, за да се заштитат од арамии и зулумкари.

(Непознат фотограф, Двете соби, над влезната врата, кои ги доградил дедо ми Трпо Онуфриевски во 1917 г. во старата куќа на родот Византјци-Онуфриевски-Лалошои-Главинои, во Старо маало, Лешок)
 (Unknowns photos, Twice room, above entrance door, which are built into by my grandfather Trpo Onufrievski in 1917 in the old house of the kin Byzantines-Onufrievski-Lalosoi-Glavinoi, in Old quarter-,Lesok)

Куќите, кои биле од десната страна на патот кон север под Манастирот од родовите Качој, Коларој, Кујој, Цинцирој, Коачој, Ќапункој, Такарој и др. не припаѓале во Старото маало на Лешок, бидејќи некои од нив подоцна се доселиле во Лешок.

Во Тенеке маало има повеќе родови: Дабоќеј, Станчеј, Попарој, Наљабукоо, Џарлој, Приџој, Лешкој или Попој, Пипрекој, Станчеј и др. Во Тенеке маало доминантен е родот Лешкои односно Попој, кој е втор свештенички род во Горно маало во Лешок, заедно со свештеничкиот род Лалошои. За родот Лешкои имам напишано посебно поглавие под бр. 28 (стр. 885 - 896 – извор: ред. бр. 1).

Долно маало има три топоними односно локации кои се карактеристични и тоа: Три дулька, Чифлик и гробиштата Св. Димитрије. За топонимите во Лешок, види го поглавието под 5. Топонимите во Лешочкиот атар од Мојата книга (стр. 57 - 60 – извор: ред. бр.1).

Куќите, кои биле од десната страна на патот кон север под Манастирот од родовите Качој, Коларој, Кујој, Цинцирој, Коачој, Ќапункој, Такарој и др. не припаѓале во Старото маало на Лешок, бидејќи некои од нив подоцна се доселиле во Лешок, односно се нови родови како што пишуваат Илија Петрушевски во книгата Лешок (стр. 73 –101 - извор: ред. бр. 12), како и Петар Поповски во книгата за Мијациите-потомци на античките Македонци, кој пишува дека на крајот на 18 век се доселиле од Матија, денешна Албанија на (стр. 562 и 653 - извор: ред. бр. 37).

При ова, би потсетил дека Лалош живеел во Лешок некаде на крајот на 17 век и почетокот на 18 век и не е точно дека и родот Лалоши се доселил на крајот на 18 век заедно со другите родови кои дошли од Матија, денешна Албанија (ред. бр.37).

Маалото кај што живеел родот Лалоши било најстарото маало во Лешок и тоа може да се сртне во разни документи. Така, во документот (договори за купување на нива во Лешок), кои ги склучил Кирил Пејчинович се споменува **Старо маало**.

(Фото: Стојан Сп. Иговски, Тетово, Баба Цвета Онуфриевска, невеста(нееста), во средина и дејке од Лешок во носија, јули, 1917)

(Photo: Stojan Sp. Igovski, Tetovo, Grandma Cveta Onufrievska, bride in the middle of the girls, who are wearing costumes, Lesok July 1917)

Моите сознанија ме наведуваат дека во тоа време во Лешок живеел некој турски бег. Можно е дека ја продал нива на вакаф на Манастирот, оти планирал да се отсели од Лешок или можеби имал духовни потреби да продаде нива на вакаф, за поволна цена, оти и тогаш, но, и сега муслуманите многу почитуваат вакавски места и сметаат дека Господ- Алах ќе им помогне за здравје и среќа. Познато е дека во Лешок има и место Чифлик во Долно маало под манастирската ливада и најверојатно имало некој турски

ага, кој бил сопственик на овошната градина во Лешок, а која ја продал на јеромонахот Кирил.

Во написот на Новица Велјановски: Економското зајакнување на манастирот во Лешок во времето на Пејчинович врз база на зачувани документи од Зборникот под наслов Кирил Пејчинович и неговото време, Тетово 1973 година (извор: ред.бр. 49). на стр. 13 до 19 ги објаснува неколку подарувања и купувања имот од страна на Кирил, за сметка на зајакнување на вакафскиот имот на Манастирот, при што објаснува неколку договори за купопродажба (извор: ред. бр. 49).

Договорот гласел: „*Договор за купопродажба со кој Абас-ага син на Мула Хусеин од старо маало(веројатно од Тетово) пред мујесарифот на тетовската кукќата му ја продава на игуменот Кирил во Манастирот Св. Атанасие во Лешок овошната градина во йовришина од едно кило семе за 300 гроша, што се наоѓа близу до Манастирот во селото Лешок, со услов да ја увакуфи на манастирот Св. Атанасие во Лешок. Овошната градина се граничи со Китан, црквата и јавниот пат..*“

Од овој договор може да се констатира дека Абас-ага имал нива **до нивата на Китан**, а ова може да се претпостави дека тоа бил поп Китан од родот Лалошои, кој имал ниви во месноста Јанеско, на кое место потомците на Китан, односно на поп Спиро, браќата Стојан Спироски и Петре Спирски и браќата Душан и Мирко Божинои Спироски имаат изградено куки, а која денес со делењето и припадна на нивната сестра Јованка. Локацијата Јанеско се наоѓа на исток од Црквата Св. Богородица, односно Лешочкиот манастир, преку патот кон Вравара и Брезно.

Договорот за купопродажба се однесувал за нивата преку патот на запад на кое беше манастирското лозје, а појужно и Булино, кое исто така, е до нивата на поп Китан од Лалошои, а денес овие ниви припаѓаат во наследство на Александар Михајлов Попов од Софија, Илија Митов Јастревски од Риека, Јасре Јовев Поповски од Лешок, потомци на поп Китан, поп Симон (јереј Симеон) и поп Онче(јереј Онуфрије), односно внуци на Јасре поп Ончев.

Интересно е дека Абас ага бил од **старо маало** и дека продава овошна градина на Манастирот. Претпоставката, на авторот Велјановски дека најверојатно Абас ага бил од старо маало од Тетово, се произволни и не се со ништо документирани.

Анализирајќи го времето и маалата во Тетово, не сртнав дека во Тетово имало Старо маало, како што е споменато во написот на Новица Велјановски, туку се споменуваат христијански и муслимански маала.

Така, во книгата Тетовски споменар 1919-1941 од Светозаревиќ Бранислав, од 1999 додина, на стр. 45 ги споменува маалата во Тетово (извор: бр. 13).

Во книгата Тетовски споменар, може да се прочита следниот текст:

„*Градот бил поделен на маала. Христијаните претежно живееле во югозападни делови на градот, во подножјето на планината, каде што се следниште маала: Горно маало, Колијук, Јајчарево маало, Два бреска, Певчина, Јаковчеа чешма, Чайчакоо сокаче, Пойок, Дол, Долно маало, Чанакоо сокаче, Долна бања, Три дуљца, Брезјанско маало, Паша јегрино сокаче и др.*

Муслиманскиите маала се јонови и се простирале покрај реката од нејзините две страни во югозапад: Теке, Курбузу (мост), Гам-Гам, Шех маало, Товаана, Селчубеј, Саалана, Кунлук, Алаца џамија маало, Зендел, Амам, Балези чешма, Џиганско маало, Горна чаршија, Ескиџамија маало, а во Саат маало кај саат кулаата и саат џамијата имало и христијански и муслимански куки.,,

Според мене повеќето е и поиздржано дека како што имало неколку чифликсајби во Ратае (Есад паша), Копањце и др. села, имало некој Турчин, чифлик сајбија во Лешок и да живеел под Костоо во Старото маало кое било под Бања или живеел близку до Чфликт во Долно маало. Јас, лично се сеќавам и сум гледал остатоци на куќи и камени блокови под Костоо, денес кај што живеат родовите Ѓольакој, Џокелој, Јанини, Кокој, Сандарој.

За чифлигарството во турско време пишува проф. д-р Панче Кировски од Тетово на стр. 115 до 120 во написот: Чифлигарството во Полог, во книгата Кирил Пејчинович и неговото време, Тетово, 1973 година (извор: ред. бр.41).

При ова, треба да се има во предвид дека со осамостојувањето на Српската, Бугарската и Грчката држава, турските власти ги губат позициите и турските аги и бегови го наслутуваат слабеењето на Турција и почнуваат да го продаваат имотот за многу поевтина цена, што Кирил и црквата многу мудро го користат за да го зголемат имотот, а оваа појава на продавање на имот од страна на Турците е добро обработена во напиот на Новица Велjanовски.

Според мои сознанија, а на основа археолошките остатоци од стари камени блокови под Костоо, каде денес се куќите на Ѓольакој, Јанини, Џокелој, Кокој, Аљаљој, а кои и Јас лично сум ги гледал кога сум играл со децата, како и камениот блок кој и денес се наоѓа во дворот на Петко Петрушевски од Џокелој, на оваа локација имало стари куќи и најверојатно тука живеело некое турско семејство, кое ги продало нивите и имотот и се отселило. Мислам дека не е случајно што гробиштата Св. Харалампие на Костоо се префрлени на другата локација во Булино на крајот од 19 век и на почетокот на 20 век, кога со балканските војни Турција ги напуштила нашите краеви. Имено, во минатото во овие гробишта се закопувале претците од родот Лалошој, како и од другите родови од Старото маало. Но, на Костоо биле погребани и 14 наводно „српски“ војници (ова биле војници од нашите краишта) на кои 1932 година им бил подигнат споменик, орел со расширени крилја, а бугарската фашистичка војска го разурнала во септември 1944 година, при капитулацијата и при повлекувањето (извор: ред. бр. 12).

Можеби за време на Балканските војни и во Првата светска војна на Костоо биле погребани и „бугарски“ војници. Во јужниот дел од гробиштата имаше многу остатоци од големи блокови камења и можно е појужно во минатите векови да биле закопувани и некој Турци. Мене ми се чини дека не е случајно што нашите претци ги преместиле гробиштата на другата локација, која е подалеку за само не цели 200 метра во местото Булино. Секако дека ова треба дополнително да се истражува и утврди. За името Булино, јас забележав приказна-легенда која ми ја кажа баба ми Цвета и е внесена во поднасловот 7.2 – Локациите на гробовите.. и под 22- Црквите во Лешок.... Во мојата книга (стр. 97 – 117 и стр. 688- 732 - извор: ред. бр. 1).

Ова е доказ дека во Лешок бил стариот род Лалошој и затоа и во договорот за купопродажба е споменато Старо маало, што пак потврдува дека и Лалошој биле најстар род во Лешок со долговковна свештенничка традиција.

Досега не сум сретнал во некоја книга авторот да напишал дека во Лешок, порано живеело, покрај христијанското и турско население. Моите сознанија се дека во минатото во атарот на селото Лешок живееле и неколку Турци, а потврда се топонимите кои се задржани и до денес, кои и јас ги паметам и знам (Булино, Кулечио, Кадриино, Чифлик, Булин гроб, Бајрамоа нива и др.

Интересно е дека четирите места (Булино, Ќулечио, Кадриино и др.) се сопственост на родот Лалошои. Така, Ќулечио беше наследство на Живко и Слободан Спироски, а денес Слободан има изградено нова куќа, Кадриино беше на Tome Поповски, кој го продаде, додека Булино е на повеќе наследници кои ќе ги споменам подолу. Што се однесува до Чифлик во Долно Маало сопственик бил некој турски бег и таму работеле кулуци и надничари од Лешок и од другите села.

Моите сознанија и претпоставки се дека во Старото маало во Лешок во местото Булино, во минатите векови газди биле некое турци. Исто така, газда било турско семејство и во Долно маало и турци го имале Чифликот.

Моја претпоставка е дека цитираното лице Абас-ага син на Мула Хусеин од **старо маало** бил од Лешок и тој ја продал нивата на Кирил за вакаф на Манастирот. Пред да се исцели Абас-ага, една нива како што гледаме од него купил Манастирот, а местото во Булино го купиле поп Симон (јереј Симеон) од родот Лалошои. Како доказ наведувам дека денес во Булино имаат места-ливаде потомците на поп Симон, поп Онуфрие и поп Спиро, Слободан Спироски, Боре Спироски, Tome Поповски, Александар Попов, Илија Јастревски, Ане Поповски, Миле Спироски, Симо Симоновски, Иван Пауновски, Јоанче и Лазо Коцевски, Благуњ Ацовски и др.

На месноста Булино, на крајот на 19 и почетокот на 20 век, гробиштата од Костоо (Св. Харалампие) се растурени и се префрлени во Булино, денес гробишта Св. Ѓорѓија, каде се погребуваат мртвите и од Стари маало и од Тенеке маало.

(Фото: Стојан Сп. Иговски, Тетово, Лешок, август 1917, на свадбата на Трпо и Цвета Онуфриевски, пред старата куќа на Лалошои-Главинои, седи Столе Кировски-Скуко)

(Photo: Stojan Sp. Igovski, Tetovo, Lesok, August, 1917, the wedding of Trpo and Cveta Onufrievski, before the old house of Lalošoi-Glavinoi, Stole Kirovski- Skuko is sitting)

Ми се чини дека овие мои претпоставки ќе се утврдат во иднина, кога ќе се отворат турските тапии и турските пописни дефтери од 16 до 19 век и од почетокот на 20 век. Јас би сакал да укажам дека од кажувањето на баба ми Цвета, татко ми Живко, дедо Андро и други, сите кажуваа и негуваа близкост и почитување во минатото со Скукој. Така што, јас би кажал дека баба ми Цвета ми кажуваше дека дедо ми Трпо Онуфриевски бил во многу добри односи со Столе Кировски Скуко. Така, имам слика од свадбата на дедо ми Трпо и баба ми Цвета во 1917 година, на која е седнат до дедо и Столе Скуко, кој добро го паметам и мислам дека има потекло од Варвара. Столе имал кафана под киселата вода на Бања, а дедо Трпо многу пати одел во кафаната и многу сакал да игра карти. На горната слика од свадбата на баба и дедо, може да се видат заедно дедо Трпо и дедо Столе Скуко. Потеклото на Столе Скуко било од Вравара, а по баба му имал врска со нашиот род Лалошои-Глајнои. Дедо ми Трпо бил многу близок со Столе Скуко, оти биле втори братучеди по Лалошои-Главинои. Баба му на Столе Скуко била сестра на Стојан (ред бр. 22), син на Паун (ред. бр. 12) од родот Лалошои внесен во Табелата бр 1 и бр. 2 (извор: ред. бр. 1). Ова ми го раскажа проф. во пензија Мирко Костев Кировски или Симјановски, внук на Столе Скуко во јуни 2009 година.

Кога бев дете, некои луѓе велеа дека Лалошои и соседните родови се од Старо маало, односно Бакар маало и заедно со Тенеке маало го сочинуваа Горно маало на Лешок. На старата фотографија од 1917 година се гледаат високи зидови и дека над влезната врата, имало простории со два прозори што ги доградил дедо Трпо, а едната соба му била работна просторија и библиотека.

Од сликата може јасно да се види дека куќите од кај патот биле оградени со високи камени зидови и со високи и масивни дрвени врати -капии. Така овој зид продолжувал и ги оградувал и куќите на Пауновој, потоа, зидот од север бил заграден со Карпаџој, Гуљакој и Скукој, Прљакој и така зидот завршуval до Јулица. Потоа, од западната страна од кај Јулица имало високи камени зидови каде биле семејствата на Коце и Дамјан. Зидот од јужната страна над Костоо продолжувал под Цильој и одел се до главниот пат под куќата на Андро Поповски. Значи, очигледно е и може да се види од сликата дека родот Лалошои од Старото маало, околу бил заградено со високи камени зидови.

Вака, оградување на зидовите било неопходно во Турско време, а посебно во времето пред и после Илинденското востание, Балканските и Првата светска војна. По завршувањето на Првата светска војна се смирила ситуацијата и се немалила и потребата од заградување со вака високи зидови и со ширењето на родот се ствараат нови фамилии, се градат нови куќи, а дел од камењата од зидовите се употребуваат за изградба на новите куќи. Така, прв дедо Атанас изградил куќа над Костоо, потоа дедо Ѓиго изградил куќа.

Дедо ми Трпо во 1921 година доградил две соби веднаш до патот и над капијата, што може да се види и од фотографијата на старата куќа од 1917 година на Лалошои. Едната соба била спална, а втората му била работна соба и во таа била сместена библиотеката и работната маса и работна столица. Во старата куќа родени се татко ми и чичко ми, како и двете сестри Ратка и Олга кои мали умираат. По 10 години дедо Трпо во 1932 година изградил нова куќа под Бучејца во местото Пуздерлица, кое се граничи од исток со Иљо А. Ристовски. Местото Пуздерлица било од наследство на баба Андројца од тетка и Парасија од Коачој, која не била мажена и живеела заедно кај дедо Андро Поповски. Местото во Пуздерлица дедо Андро му го отстапува како